



Ioan SCURTU

**POLITICĂ ȘI
VIAȚĂ COTIDIANĂ
ÎN ROMÂNIA**

**ÎN SECOLUL AL XX-LEA
ȘI ÎNCEPUTUL CELUI DE-AL XXI-LEA**

MCO

Editura Mica Valahie
București
2012

***POLITICĂ ȘI VIAȚĂ COTIDIANĂ ÎN ROMÂNIA
ÎN SECOLUL AL XX-LEA ȘI ÎNCEPUTUL CELUI DE-AL XXI-LEA***

Ioan SCURTU

ACADEMY OF ROMANIAN SCIENTISTS

**POLITICĂ ȘI
VIAȚĂ COTIDIANĂ
ÎN ROMÂNIA**

**ÎN SECOLUL AL XX-LEA ȘI
ÎNCEPUTUL CELUI DE-AL XXI-LEA**

MV

MICA VALAHIE

București

2012

ISBN: 978-606-8304-44-1

MV

EDITURA MICA VALAHIE

Tel. 0722.33.99.84, 021-642.51.02

www.micavalahie.ro

micavalahie@yahoo.com

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Senatul - organism reprezentativ al elitelor politice și culturale românești	9
Nicolae Iorga - militant pentru naționalismul constructiv	17
Viața cotidiană în Iași la sfârșitul anului 1916 și începutul lui 1917	25
Mai 1921 – Primul Congres al Partidului Comunist din România	33
Mai 1928 – Adunarea PNTJ de la Alba Iulia: “Nu mai vrem jug, nu mai vrem lanțuri”	40
Activitatea politică a lui Vintilă Brătianu	47
Carol al II-lea și familia sa	56
Iuliu Maniu - Carol al II-lea: De la susținere la confruntare	68
Max Auschnitt - de la pocherul regal la închisoarea Văcărești	83
Nicolae Titulescu - întotdeauna în centrul evenimentelor	91
Activitatea politică a lui Gheorghe I. Brătianu	95
Ideologie și formațiuni de dreapta în România (1919-1943)	117
22 iunie 1941 – România în fața unei decizii majore	222
Despre subiectivismul la români	238
Constantin Rădulescu-Motru – un soț îngrijorat	247
1943 – O dispută între Constantin Rădulescu-Motru și Lucian Blaga	249

Mihail Sebastian și intelectualii români (1940-1944). Prietenie în vremuri de restriște	252
Activitatea politică a regelui Mihai	260
Regimul politic din România (1948-1989)	272
Împotriva falsificării istoriei. “Mini-revoluția culturală” inițiată în 1971 de Nicolae Ceaușescu	282
Premisele schimbărilor revoluționare din anul 1989	298
Revoluția română și minciunile mass-media	345
România și comunismul	359
Pe ce cale evoluăm?	363
O analiză comparativă: 1918 și 1989 după 20 de ani. Politica economică	367
Notele unui istoric privind situația actuală a monumentelor istorice din România	376
Reorganizarea administrativ-teritorială - expresie a crizei economice și politice din România	384
Nicolae Iorga - întemeietorul Institutului pentru Studiul Istoriei Universale	392
Un moment istoric – trecerea de la Arhivele Statului la Arhivele Naționale	408
Documente și amintiri privind înființarea Facultății de Arhivistică	415
Doi universitari – Titu Georgescu și Gheorghe I. Ioniță – despre istoria recentă a României	426
Dumitru Almaș – Omul și opera	471

CUVÂNT ÎNAINTE

În urmă cu un deceniu a apărut la Editura Ars Docendi din București volumul *Studii de istorie* (573 pagini), în care am adunat un număr de 49 de contribuții, risipite în diverse reviste, publicându-le în 2002 exact așa cum au apărut, fără nici o intervenție ulterioară, pentru a demonstra că și în timpul regimului totalitar, cei care și-au respectat condiția de cercetător au putut să depășească barierele ideologice ale timpului, contribuind la reconstituirea corectă a trecutului.

Alături de asemenea studii am inclus altele, publicate după 1989, tocmai pentru ca cititorul să vadă că a existat, în ce mă privește, o continuitate tematică și nu numai.

În 2010, la Editura Mica Valahie a văzut lumina tiparului un al doilea volum de studii, cu titlul *Istoria Românilor de la Carol I la Nicolae Ceaușescu* (280 pagini) cu următoarea structură: I - Istoriografia, II - Evenimente interne, III - Instituțiile statului, IV- Minoritățile naționale, V - Politica externă. Statutul internațional al României, VI - Personalități politice.

Și de această dată am păstrat textul apărut la vremea respectivă, dintre care patru studii publicate în limba engleză pentru a fi accesibile străinilor interesați de statutul politico-juridic al evreilor din România de la 1858 la 2004 și de statutul internațional al României în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Prezentul volum, care cuprinde 32 de studii, reprezintă, în bună parte, o replică la aprecierile unor pseudoistorici și la inițiativele politice recente, care ignoră sau falsifică istoria.

De această dată am eliminat din textele publicate – care aveau autonomia lor – unele repetări, devenite inutile într-un volum care le înglobează.

Am inclus un amplu studiu privind ideologia și formațiunile de dreapta din România în anii 1919-1943, care a prefațat cele șapte volume de documente apărute sub egida Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, un altul despre naționalismul constructiv promovat de N. Iorga, precum și o prezentare a situației scriitorului evreu Mihail Sebastian în anii regimului antonescian, așa cum este consemnată în propriul său jurnal.

Cititorii vor putea afla despre contextul intern și internațional în care s-a înființat, în 1921, Partidul Comunist din România, precum și despre principalele trăsături ale regimului politic din România anilor 1948-1989, când acest partid s-a aflat la putere.

Am analizat în detaliu momentul în care a fost lansată “mini-revoluția culturală” din 1971, inițiată de Nicolae Ceaușescu, pe seama căreia s-au pus în circulație tot felul de legende.

Mai multe studii se referă la disputele politice și modul cum se ajungea la putere în perioada interbelică (prin mari presiuni populare, dar și prin manevre de culise), la rolul camarilei regale, dar și la disputele din interiorul acesteia.

Sunt prezentate câteva personalități politice, care au marcat istoria României din secolul al XX-lea: regii Carol al II-lea și Mihai, Vintilă Brătianu, Iuliu Maniu, Nicolae Titulescu, Gheorghe I. Brătianu.

Este prezentată viața cotidiană a românilor în anii de restriște ai Primului și a celui de-al Doilea Război Mondial, dar și în perioada interbelică, precum și în cea din anii socialismului, care a dus la explozia revoluționară din decembrie 1989.

O temă abordată, care merită a fi dezvoltată, este subiectivismul la români, inclusiv la oameni de înaltă ținută intelectuală, precum Liviu Rebreanu, Gala Galaction, Constantin Rădulescu-Motru, Lucian Blaga.

Același subiectivism s-a manifestat și la cetățenii aparținând altor state, dovada cea mai clară fiind minciunile transmise prin mass-media despre revoluția română din decembrie 1989.

Am inclus și două materiale evocând trei profesori de la Facultatea de Istorie a Universității din București, pe care i-am cunoscut dintre care unul (Dumitru Almaș) a fost unchiul meu.

Celor interesați de disputa privind menținerea sau desființarea Senatului le-am oferit un studiu privind rolul acestei instituții de-a lungul istoriei moderne și contemporane a României.

Pentru cei care privesc cu dispreț cultura și valorile naționale, recurgând la drastice reduceri bugetare pentru aceste domenii, am inclus o prezentare, bazată pe documente, a rolului Arhivelor Statului, devenite în 1996 Arhivele Naționale ale României, a Facultății de Arhivistică, precum și a Institutului de Istorie Universală (actualul Institut de Istorie “Nicolae Iorga”). De asemenea, am prezentat câteva date concrete privind starea actuală, alarmantă, a monumentelor istorice din România.

Dincolo de afirmațiile triumfaliste ale actualilor politicieni, care susțin că au făcut “ce trebuie” pentru România, cititorii vor găsi în acest volum o analiză privind politica economică și rezultatele ei în perioada interbelică comparativ cu cea de după 1989. Astfel vor aprecia valoarea reală a clasei politice și responsabilitatea ei față de destinul istoric al poporului român.

Am socotit de datoria mea ca istoric să prezint date concrete privind evoluția organizării administrativ-teritoriale a României, prin crearea unor mari unități, din care rezultă că, de fiecare dată, prin asemenea inițiative, politicienii au urmărit abaterea atenției populației de la problemele grave cu care se confrunta, și că, indiferent de denumire (directorate ministeriale, ținuturi, regiuni), acestea s-au dovedit a fi neviabile.

Sper că cititorii vor avea o lectură agreabilă și folositoare, constatând că în cel de-al doilea deceniu al secolului al XXI-lea nu este aproape nimic “nou sub soare”. Ca urmare, important este să nu se lase manipulați de politicieni și de tot felul de inși deveniți peste noapte istorici și formatori de opinie, ci să-și promoveze cu curaj și competență interesele, spre binele lor și al României.

Ioan Scurtu
București, decembrie 2011

SENATUL - ORGANISM REPREZENTATIV AL ELITELOR POLITICE ȘI CULTURALE ROMÂNEȘTI*

Senatul, ca adunare deliberativă, a apărut încă din Antichitate, cunoscând importante evoluții de-a lungul timpului. În Țările Române au existat *Adunări de Stări și Sfatul Domnesc*.

Sistemul reprezentativ și legislativ modern datează din epoca Unirii Principatelor¹. Luând act de hotărârile Adunărilor (Divanurilor) ad-hoc, Conferința reprezentanților celor șapte puteri (Marea Britanie, Franța, Austria, Regatul Sardiniei, Prusia, Rusia, Imperiul Otoman) desfășurată la Paris, a adoptat, în august 1858, o *Convenție* prin care se stabilea statutul social, politic, administrativ al Principatelor Unite ale Moldovei și Țării Românești. *Convenția* prevedea și modul de alegere a membrilor Adunării Elective, pe baza unui cent foarte ridicat.

Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a elaborat o Constituție, numită *Statutul Dezvoltator al Convențiunii din 7/19 august 1858*, care a fost aprobată prin referendumul din mai 1864 și promulgată la 2/14 iulie. Prin acest document Parlamentul a devenit bicameral; se instituia Adunarea Electivă și Adunarea Ponderativă (Senatul). *Statutul* prevedea structura *Corpului Ponderativ*: mitropoliții țării, episcopii eparhiilor, primul președinte al Curții de Casație, cel mai vechi dintre generalii în activitate, precum și 64 de membri numiți de domnitor – jumătate dintre persoanele recomandabile prin meritul și experiența lor, iar cealaltă jumătate dintre membrii Consiliilor generale ale districtelor și anume câte unul din fiecare județ². Din această înșiruire se poate observa că erau avuți în vedere capii bisericii, ai justiției și ai armatei. Categoria senatorilor numiți de domnitor provenea din rândul celor cu experiență politică și a reprezentanților județelor țării. Cu alte cuvinte, o elite intelectuală și politică, a cărei experiență era pusă în slujba statului român.

Carol I și instituția Senatului

Statutul Dezvoltător a fost în vigoare până în iunie 1866, când a fost adoptată prima *Constituție* a României. Între timp Alexandru Ioan

* „Istorie și civilizație”, martie 2010.

¹ Vezi pe larg, *Istoria Senatului României*, București, Editura Regiei Monitorul Oficial, 2004; Ioan Scurtu și Ion Bulei, *Democrația la români. 1866 – 1938*, București, Editura Humanitas, 1990, (capitolele *Legislația electorală și Viața parlamentară din România*).

² „Monitorul. Jurnalul oficial al Principatelor Unite Române” nr. 146 din 3/15 iulie 1864.